

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.  
Vse leto velja . . . 10.— K  
pol leta . . . . . 5.— "  
četrt leta . . . . . 2-50 "  
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h  
" " " dvakrat . . . 12 "  
" " " trikrat . . . 10 "  
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.  
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravišтво Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

## Slovensko dijaštvo za slovensko šolstvo.

Slovensko napredno dijaštvo graških visokih šol, organizovano po akademskih društvih "Tabor" in "Triglav", je sprejelo na zborovanju dne 26. novembra t. l.

### resolucije:

1. Slovensko napredno dijaštvo apelira na slovensko državnozbornsko zastopstvo, da se zavzame z vso odločnostjo za uresničenje zahtev glede slovenskega šolstva.

2. Ponovno in odločno zahteva, da vlada, upoštevajoč odnosne zakone, zagamči ustanovitev potrebnih ljudskih, meščanskih, obrtnih in srednjih šol.

3. Uvažuje kulturne težnje Lahov, ni principlepno proti ustanovitvi laške fakultete, odločno pa je proti nje ustanovitvi v Trstu. Ono zahteva istočasno rešitev slovenskega vseučilišnega vprašanja z laškim.

4. Odločno zahteva, da vlada takoj zakonito zagamči ustanovitev slovenske visoke šole in da na razpolago vsa potrebna sredstva za habilitiranje slovenskih docentov; kot najpripravnije mesto za to smatra češko vseučilišče v Pragi.

5. Odločno zahteva reciprociteto zagrebške univerze.

\* \* \*

Jugoslovansko dijaštvo v Pragi, zbrano na shodu dne 26. t. m.

### zahteva

1) Vlada nam kot enakopravnim državljanom Avstrije izpopolni naše pomankljivo ljudsko srednje in strokovno šolstvo.

2) Istočasno z rešitvijo laškega vseučiliškega vprašanja, naj se zakonito zagamči ustanovitev slovenskega vseučilišča; bode li sedež bodočega italijanskega vseučilišča v Trstu, zahtevamo tudi mi svoje vseučilišče istotam.

3) Začasno naj se osnuje provizorij na češkem vseučilišču v Pragi v smislu sklepa akad. senata istega vseučilišča.

4) Uvedi se reciprociteta zagrebškega vseučilišča.

5) Slovenske docenture naj se ne osnujejo zaedno v Krakovu in v Pragi, zakaj v tem vidimo nevarnost za akcijo slov. vseučilišča.

6) Jugoslovanska delegacija v avstrijskem državnem zboru naj se enotno zavzame z vsemi sredstvi za to, da se vpostavi junktim med slovenskim in laškim vseučiliščem v smislu zgorajšnje resolucije št. 2.

7) Pozivljamo ljubljanski vseučiliški odsek, naj se izpremeni v vseslovensko vseučiliško društvo s podružnicami, ki naj zbirajo gmotna sredstva za slovensko vseučilišče.

## Lov na naročnike!

"Slovenec" je že pričel svoj običajni vsakoletni lov na naročnike! Da bi nalovil več naročnikov tudi med učiteljstvom, je pričel sedaj posnemati razna poročila po našem listu in drugih listih o učiteljstvu. Tako je zadnjič

priobčil članek, ki mu je nadejal naslov: Kranjsko liberalno učiteljstvo. (Glej št. 263.) Namen članka je ta-le:

1. Nahujskati učiteljstvo z dežele zoper vodstvo napredne učiteljske organizacije v Ljubljani.

2. Izpodbiti ugled in zaupanje v delo učiteljstva v Ljubljani in potem nezaupnosti napraviti razdor in razpor.

3. Izpodbiti učiteljstvu zaupanje do stanovskega lista Učit. Tov.

4. Naslikati tovariše v mestu kot brezmejne samogoltnike, ki ničesar ne delajo, a prav izvrstno žive in to baje na račun ubožnih tovarišev z dežele.

5. Naslikati jih kot krivca vse učiteljske mizerije, ki takorekoč dela na to, da bi se sploh nikdar ne izboljšalo gmotno stanje učiteljstvu.

6. Naslikati jih kot hinavce, ki se le iz gole sebičnosti zavzemajo v posameznih slučajih za tovariše z dežele.

### Baje pa:

1. se ruši napredna učit. organizacija,

2. so vsa okr. uč. društva v rokah "učiteljske frakerije" v Ljubljani;

3. da je vse delo naprednih učiteljev v Ljubljani le blamaža za učiteljski stan;

4. so vsi napredni učitelji v Ljubljani prišli na svoja mesta po protekciji, ki je pa sedanji čas nemogoča;

5. še sedaj protežirajo svoje tovariše na Ciril-Metodovo šolo v Trstu;

6. se Slomškariji štejejo za "mlajšo generacijo" in se zaradi tega ne morejo ogrevati za take nazore;

7. so ti učitelji naprednega mišljenja le zaradi dobičkaželnosti;

8. tudi z učiteljskimi se upajo napravljati stik in jih baje vzgojujejo za — anarhiste!

### Nujna potreba je:

1. da se je osnovala [že nasprotna organizacija. (Kje je neki bila prej?);

2. da se okr. učit. dr. ne puste zavajati od "ljubljskih frakarjev" v slabo gospodarstvo, ki so ga do njega oni baje pripravili;

3. da vsi tisti, ki trdijo, da se z napadanjem v našem glasilu hoče prikriti nered in stiske v gospodarskih stvareh — pridejo na občne zборе naših gospodarskih podjetij, kjer se polagajo javni računski sklepi; naj si pa namažejo ušesa, če jih bomo prijeli zanje — za njihove laži! (Ali sodite po lastnem — deželnem — gospodarstvu vsako gospodarstvo?)

### Značilno je pa to-le besedilo:

1. Vsakdo bi se motil, ako bi mislil, da izstopajo učit. iz liberalne organizacije vsled koristolovstva, ne, prignale so jih okužene razmere, ki vladajo v liberalnih učiteljskih društvih. Ta učit. društva so vsled slabega gospodarstva, kateremu so vzrok navedene razmere, v najslabšem stanju in je že skrajni čas, da se društva reformirajo in uredijo po drugih načelih ter pridejo v roke samostojnih mož, ki ne bodo samo privesek ljubljanske liberalne frakerije.

2. Da je po takih razmerah vsako složno postopanje nemogoče, je jasno, in se ne čudimo prav nič, ako pride do popolnega razdora.

\* \* \*

Sumljiva znamenja so to, da klerikalci računajo le z napredno učit. organizacijo, le z vodstvom napredne organizacije; le z delom napredne organizacije! Ste li dobili že nad lastnimi razmerami v organizaciji popolen stud; ste se li nad postopanjem lastnega vodstva pričeli gnusiti samemu sebi; hočete li strditi maslo, ki ga imajo izmed vse Slomškarije ljubljanski Slomškariji največ — da se ne prične topiti? Gospoda, vsaka beseda, ki jo zapišete, je zrcalo vaše duše!

## Kako prikrivajo razmere v Slomškovi Zvezi.

Bliža se Božič, in "Slovenec" hoče sedaj zopet obrniti — kakor vsako leto — vso pozornost Slomškarjev na napredno učiteljstvo, da bi se toliko ne pečali z notranjimi razmerami v Sl. Zv. in bi ne pričelo kaj pokati...

"Na Kranjskem se napredni učitelji prepirajo med seboj, in sicer nastopajo tovariši na deželi zoper tovariše voditelje v mestu". Mari zato, ker se na podlagi Slom. Zveze okoriščajo le voditelji v Ljubljani, n. pr. Jeglič, Simon, Smrdelj, itd. poleg Jakliča in Ravnikarja, ki sili v bližino mesta? Mari zato, ker so tudi Slomškariji na deželi spoznali, kako jih častiti odborniki Sl. Zv. izrabljajo in izkoriščajo in se je med njimi pričela zopet ista nevolja, kakor se je to komaj pomirilo na predzadnjem zborovanju v Ljubljani v Unionu?

"V laseh so si tudi s svojimi štajerskimi kolegi". Mari zato, ker si Slomškariji sploh ne morejo biti v laseh s svojimi štajerskimi kolegi". Mari zato, ker bi radi napravili razdor in si napravili tam tla za Slomškarijo? Mari zato, ker si domišljujejo čestiti klerikalni intriganti, da napredno učiteljstvo ne razločuje načelnega boja od osebnega; kakor ga to niso razločevali oni, ki so se iztrebili iz naprednih vrst učiteljstva — namreč prečastiti Slomškariji? Dobro je, da se je dobil tudi koticček zanje! Načelen boj v posameznih točkah pa ni lasanje, temveč potrebna revizija v posameznih točkah programa, ki delo le popolnjuje.

"In na Goriškem se napredni učitelji karupirajo voditeljem liberalne stranke." Mari po Ravnikarjevem načinu, ki se v zbornici upre sklepu lastne — klerikalne — stranke in glasuje proti njej? Mari zato, ker slučajno kak posameznik še vedno meni, da so učitelji hlapci političkih strank in morajo ostati hlapci političkih strank, ne da bi kdaj smeli političsko sami misliti? Morebiti zato, ker so pričeli minevati časi, ko se je pustilo učiteljstvo izkoriščati od vsakogar, ko si je pustilo podtikati vsak neuspeh dela, vsako skvarjeno stvar in je moralo nositi mnogokrat grehe drugih?

Učiteljstvo ima malo javnih — resničnih — prijateljev, ker oni, ki nosijo vedno besedo "prijatelji učiteljstva" na jeziku, niso prijatelji učiteljstva; oni so dostikrat izkoriščevalci učiteljstva, ki gledajo le na dobiček, ki jim ga donaja izkoriščanje učiteljstva; ker oni ne poj-

mujejo pomena in dela učiteljstva, ne pojmujejo važnosti šolskih vprašanj in zatorej sodijo in presojaajo učiteljstvo — le s političkega stališča.

"Slovenec" naj pa le še nadalje prikriva razmere in položaj Slomškarjev na ta način, kakor je to napravil v svoji 275. številki. — Kar vidi tam, podtika nam!

## 25letnica društva prijateljev mladine v Trstu.

Da ima pravi Tržačan, bodisi Slovenec ali Italijan, pravo sree za mladino, nam dokazuje občni zbor ital. društva "Gli amici dell' infanzia" (prijatelji mladine), ki že 25 let plodno deluje v tržaškem mestu. Iz poročila o priliki tega zborovanja (27. nov. 1910.), posnemam to-le: Društvo je bilo ustanovljeno leta 1884. po inicijativi več meščanov, ki jih pa skoraj vse že krije hladna zemlja. Društvo je tedaj štel 345 udov, sedaj skoro 800. Pričelo je svoje delovanje z ustanovitvijo otroškega zavetišča (5. I. 1885.), ki še sedaj obstoja in ki je leta 1909. zaradi darežljivosti meščanstva oskrbovalo že 506 otrok. Ponos društva pa je obmorski hospic ("Ospizio marino") za bolne otroke v Oltri v koprskem zalivu. Po mnogih tehničnih in gmotnih težkočah so to zdravilišče otvorili 21. dec. 1909., in ga vodi izkušen zdravnik. Hišni kompleks tega zdravilišča šteje sedem stavb, in sicer: glavni paviljon z 232 posteljami (požimi 162), kirurški paviljon s 26 posteljami ter dvorano za operacije, paviljon s kuhinjo in jedilnico, paviljon za mogoče nalezljive bolezni in druge. Stavbe so električno razsvetljene, kurjene s paro in preskrbljene z gorko in mrzlo vodo.

Društvo vzdržuje tudi v Herpeljah v Istri počitniško kolonijo. V tej je lani 120 otrok (60 dečkov in 60 deklic) iz najsiromašnejših družin prebilo kar najbolje svoje šolske počitnice. Društvo je jemalo v prvi vrsti ozir na one ubožne otroke, ki so pretečeno zimo prebili kakšno bolezen. Vseh kompetentov za to kolonijo je bilo lani 300, ali le 120tim se je moglo ustreči. Posebno blagodejen vpliv so imele od te kolonije deklice.

Društvo je ubogim učencem preskrbelo tudi skozi trinajst let kosilo. Lani je vzdrževalo na devetih šolah v mestu tako poldnevno refecijo. Povprečno je preskrbelo na dan 1125tim otrokom kosilec, in sicer od decembra do marca. Največji naval je bil 22. decembra 1909. (tega dne je bilo prav pasje vreme) s 1154imi otroki, najmanjši 26. februarja z 978imi.

V odmoru med predpoldanskim in popoldanskim poukom je društvo poskrbelo poleg kosila tudi pouk v deških ročnih delih. Udeležilo se ga je nad 50 otrok.

Podpiralo je društvo tudi ubožne in vredne starše s podporami za stanarino, delilo nakaznice za kruh, zimske posteljne odeje, obleke in čevlje za otroke in celo podpore ubožnim staršem, da morejo dvigniti zastavljene predmete iz mestne zastavljalnice.

Ta kratek pregled nam podaja res izredno sliko, kaj premore dobro organizovano društvo, ki je dobilo popolen odmev med občinstvom.